

C-253/24. sz. [Pelavi]ⁱ ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2024. április 9.

A kérdést előterjesztő bíróság:Corte di Appello di L'Aquila (l'aquilai fellebbviteli bíróság,
Olaszország)**Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:**

2024. április 4.

Alperes és fellebbező:

Ministero della Giustizia

Felperes és ellenérdekű fél a fellebbezési eljárásban:

NZ

Az alapeljárás tárgya

A felperes azon keresetének részben helyt adó ítélet ellen benyújtott fellebbezés, amelyben a felperes, az első fokon eljáró bíróság tiszteletbeli bírása többek között azt kérte, hogy állapítsák meg, hogy az uniós jog értelmében vett munkavállalónak minősül, és hogy a rendes bírakkal azonos pénzügyi és jogi bánásmódra jogosult, beleértve a rendes és egyéb szabadságot, a betegséggel összefüggő és baleseti ellátásokat, a végkielégítést, a társadalombiztosítási és szociális védelmet, valamint hogy a Ministero della Giustiziát (igazságügyi minisztérium, Olaszország) kötelezzék a vonatkozó uniós irányelvekben előírt kötelezettségek be nem tartásáért és a határozott idejű munkaviszonyok egymást követő visszaélészerű alkalmazásáért járó kártérítés megfizetésére.

ⁱ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az Európai Unió Alapjogi Chartája 31. és 47. cikkének, a 2003/88/EK irányelv 7. cikkének, valamint az 1999/70/EK irányelv mellékletében szereplő, 1999. március 18-án kötött, a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló keretmegállapodás 4. szakaszának és 5. szakasza 1. pontjának értelmezése. A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak a nemzeti szabályozás azon rendelkezéseivel való összeegyeztethetőséget illetően, amelyek a „munkavállalónak” és „határozott időre alkalmazott munkavállalónak” minősülő tiszteletbeli bíró esetében egyrészt a tisztségben a hetvenedik életév betöltéséig történő megerősítés esetén a már megszerzett fizetett szabadságra való jogosultság elvesztését írják elő, másrészt az egymást követő határozott idejű munkaviszonyok visszaélészerű alkalmazásának szankcionálására irányuló intézkedésként a tiszteletbeli bírónak a tisztségében a hetvenedik életévének betöltéséig történő megerősítéséről vagy a megerősítés elmaradása esetén pénzbeli juttatásról rendelkeznek, mindkét esetben a korábban szerzett jogosultságokról való lemondással.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1) Ellentétes-e az Európai Unió Alapjogi Chartája 31. cikkének (1) bekezdésével és 47. cikkével, a 2003/88/EK irányelv 7. cikkével, valamint a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló keretmegállapodás 4. szakaszával az olyan nemzeti szabályozás, amely előírja, hogy a „munkavállalónak” és „határozott időre alkalmazott munkavállalónak” minősülő tiszteletbeli bíró, akit hetvenedik életévének betöltéséig megerősítenek a tisztségében, elveszíti a megerősítését megelőző időszakra vonatkozó fizetett szabadságra való jogosultságát?
- 2) Ellentétes-e a határozott idejű munkáról szóló keretmegállapodás 5. szakaszának 1. pontjával az a nemzeti szabályozás, amely az egymást követő határozott idejű munkaviszonyokkal való visszaélés szankcionálására szolgáló intézkedésként azt írja elő, hogy a tiszteletbeli bírót a hetvenedik életévének betöltéséig a nem pályázati jellegű értékelési eljárás teljesítése esetén meg kell erősíteni tisztségében, az értékelési eljárás sikertelen teljesítése esetén pedig pénzbeli juttatásról rendelkezik, mindkét esetben az esetlegesen korábban szerzett igényről való lemondás mellett?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta), 31. és 47. cikk.

Az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodásról szóló, 1999. június 28-i 1999/70/EK tanácsi irányelv mellékletét képező, 1999. március 18-án megkötött, a határozott ideig tartó

munkaviszonyról szóló keretmegállapodás, 2. szakasz, valamint különösen 4. szakasz és 5. szakasz 1. pontja.

A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a munkaidőről szóló irányelv), 7. cikk.

2008. április 15-i Impact ítélet (C-286/06, EU:C:2008:223, 60–68. pont) (a továbbiakban: Impact ítélet).

2023. november 9-i Keolis Agen ítélet (C-271/22–C-275/22, ECLI:EU:C:2023:834).

2020. július 16-i Governo della Repubblica italiana (Az olasz békebírák jogállása) ítélet (C-658/18, ECLI:EU:C:2020:572) (a továbbiakban: UX ítélet).

2022. április 7-i Ministero della Giustizia és társai (Az olasz békebírák jogállása) ítélet (C-236/20, EU:C:2022:263) (a továbbiakban: PG ítélet).

2014. november 26-i Mascolo és társai ítélet (C-31/13–C-63/13 és C-418/13, EU:C:2014:2401) (a továbbiakban: Mascolo ítélet).

2019. május 8-i Rossato és Conservatorio di Musica F. A. Bonporti ítélet (C-494/17, EU:C:2019:387) (a továbbiakban: Rossato ítélet).

A hivatkozott nemzeti jog

A 2017. július 13-i 116. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 29. cikkének 1–9. bekezdése, amelynek helyébe a 2021. december 30-i 234. sz. törvény 1. cikkének 629. és azt követő bekezdései léptek:

„1. A jelen felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet hatálybalépésének napján szolgálatban lévő tiszteletbeli bírák [és ügyészek] kérelem alapján a hetvenedik életévük betöltéséig megerősíthetők hivatalukban.

2. A jelen felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet hatálybalépésekor szolgálatban lévő tiszteletbeli bírák [és ügyészek], amennyiben nem kapják meg a fenti megerősítést, mert nem kérelmezik azt, vagy nem felelnek meg a 3. bekezdés szerinti értékelési eljárás, – fenntartva az elutasításuk lehetőségét – minden olyan szolgálati év után, amelyben legalább 80 napot tárgyaltak, 2500 euró adózás előtti juttatásra, minden olyan szolgálati év után, amelyben 80 napnál kevesebbet tárgyaltak, 1500 euró adózás előtti juttatásra, összesen azonban legfeljebb 50 000 euró adózás előtti juttatásra jogosultak. A hat hónapot meghaladó szolgálati idő az előző időszakra fizetendő díjazás kiszámítása szempontjából egy évnek felel meg. A juttatás elfogadása a megszűnt tiszteletbeli jogviszonyból eredő minden további követelésről való lemondást eredményez.

3. Az 1. bekezdésben foglalt megerősítés céljából a Consiglio superiore della magistratura [(legfelsőbb igazságszolgáltatási tanács, Olaszország)] határozatával minden évben külön értékelési eljárást indít a 2022–2024 közötti hároméves időszakban. Ezen eljárások azokra a szolgálatban lévő tiszteletbeli bírakra vonatkoznak, akik a jelen felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet hatálybalépésének időpontjában a) több mint 16 év, b) 12 és 16 év közötti szolgálati idővel; c) 12 évnél rövidebb szolgálati idővel rendelkeznek.

4. A 3. bekezdésben foglalt értékelési eljárás egy legfeljebb 30 perces szóbeli meghallgatásból áll, amely egy gyakorlati esetre vonatkozik, amely a polgári anyagi és eljárásjogot vagy a büntető anyagi és eljárásjogot érinti, attól függően, hogy a jelölt mely területen dolgozott – kizárólag vagy egyébként túlnyomórészt – tiszteletbeli jelleggel. Az értékelési eljárásokat illetékességi terület szerint végzik. Az értékelő bizottság a bíróság elnökéből vagy megbízottjából, az igazságszolgáltatási tanács által kijelölt, legalább a második szakmai értékelést teljesítő bíróból és az ügyvédi tanács által kijelölt, a felsőbb bíróságok előtt eljáró ügyvédek különös kamarai nyilvántartásába bejegyzett ügyvédből áll. [...]

5. A 3. bekezdésben foglalt értékelési eljárásokon való részvétel iránti kérelem magában foglalja a korábbi tiszteletbeli jogviszonyból eredő bármilyen további követelésről való lemondást, a 2. bekezdés szerinti juttatáshoz való jog sérelme nélkül a megerősítés elmaradása esetén.

6. A megerősített tiszteletbeli bírák a (3) bekezdésben foglalt értékelési eljárás eredményének közlésétől számított harminc napos határidőn belül dönthetnek a tisztség kizárólagos betöltése mellett. Ebben az esetben a tisztségükben megerősített tiszteletbeli bírácoknak az igazságszolgáltatási alkalmazottaknak 2021. december 31-én járó illetménynek és tizenharmadik havi fizetésnek megfelelő díjazást kell fizetni [...]. Emellett az előző mondatban említett igazságszolgáltatási alkalmazottaknak fizetendő közigazgatási juttatás kétszeresének megfelelő összegű igazságügyi juttatást kell fizetni [...].

7. A tisztségükben megerősített azon tiszteletbeli bírácoknak, akik nem a 6. bekezdés szerinti lehetőség mellett döntenek, az igazságszolgáltatási alkalmazottaknak 2021. december 31-én járó illetménynek és tizenharmadik havi fizetésnek megfelelő díjazást kell fizetni [...]. A jelen felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 1. cikke 3. bekezdésének rendelkezései értelemszerűen alkalmazandók, kizárólag a megbízás olyan módon történő teljesítésére vonatkozóan, amely biztosítja a további munka vagy szakmai tevékenység egyidejű végzését.

8. A tiszteletbeli bírák az igazságszolgáltatási alkalmazottakéval megegyező összegű étkezési utalványt kapnak minden hat órát meghaladó tárgyalás után, amelyet a bírói hivatal vezetője által kiállított külön igazolás igazol.

9. A felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet hatálybalépésekor szolgálatban lévő tiszteletbeli bírák szolgálati jogviszonya megszűnik, ha nem

nyújtanak be a 3. bekezdésben meghatározott, az értékelési eljárásban való részvétel iránti kérelmet.”

A 2023. augusztus 10-i 112. sz. törvénnyel, módosításokkal törvénnyé alakított, 2023. június 22-i 75. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet 15-bis. cikkének 2. és 3. bekezdése:

„2. A 2017. július 13-i 116. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 29. cikke alapján tisztségében megerősített, a tisztség kizárólagos betöltése mellett döntő, a meghatározott létszámú állományhoz tartozó tiszteletbeli bírák az INPS általános kötelező biztosítási rendszerének hatálya alá tartoznak.

3. Az 5. bekezdés rendelkezéseinek sérelme nélkül, a 2017. július 13-i 116. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 29. cikke alapján megerősített, a meghatározott létszámú állományhoz tartozó tiszteletbeli bírák, akik nem kizárólagosan látják el feladatukat, és jogosultak a Cassa nazionale di previdenza e assistenza forensénél [(ügyvédek országos jóléti és segélypénztára, Olaszország)] történő nyilvántartásba vételre, továbbra is szerepelnek e pénztár nyilvántartásában.”

Az alapjogvita tényállásának és a felek alapvető érveinek bemutatása

- 1 A fellebbezési eljárásban ellenérdekű félként és az elsőfokú eljárásban felperesként eljáró fél (a továbbiakban: tiszteletbeli bíró) 2001. február 14. óta folyamatosan az egyik Tribunalénál (bírószág, Olaszország) szolgálatot teljesítő tiszteletbeli bíró.
- 2 Ettől kezdve hetente átlagosan három tárgyalást tartott, és évente átlagosan több mint 200 ítéletet fogalmazott meg, főként büntetőügyekben. Az ítélkezési szünet alatt (amely a törvény szerint augusztus 1-jétől augusztus 31-ig tart) nem tartott tárgyalást.
- 3 Először három évre szóló kinevezést kapott, amelyet azután négyévente megújítottak 2022. december 13-ig, amikor is a hetvenedik életévének betöltéséig megerősítették őt tisztségében.
- 4 A fent említett megerősítésig az ügyvédi kamara tagja volt, és szabadon gyakorolhatta ügyvédi hivatását azon bíróság illetékességi területén kívül, amelynél szolgálatot teljesített, és kötelező járulékokat fizetett az ügyvédek országos pénztára részére, amely szervezet az ügyvédek számára jövedelmüktől függően társadalombiztosítási és szociális védelmet nyújt. Mivel tagja volt az ügyvédi kamarának és az ügyvédek országos pénztárának, a tiszteletbeli bírói tisztség betöltéséből származó juttatások után is járulékot kellett fizetnie az említett pénztárba.
- 5 2001. február 14-től 2022. december 13-ig a megtartott tárgyalások száma alapján meghatározott juttatást kapott, amely 98 euró volt minden egyes tárgyalás után, és

további 98 euró, ha a napi szolgálata meghaladta az 5 órát. Nem fizettek részére juttatást az ítélkezési szünet ideje alatt.

- 6 A tiszteletbeli bírói tisztség betöltéséért járó juttatások után 2022. december 13-ig a minisztérium az ügyvédek országos pénztára részére 4%-os mértékű társadalombiztosítási járulékot fizetett (ún. kiegészítő járulék), míg a tiszteletbeli bíró úgynevezett „egyéni járulékot” fizetett, amely a teljes nettó szakmai jövedelmének (az ügyvédi tevékenységből származó jövedelem) 14,5–15%-át tette ki.
- 7 Az elsőfokú eljárásban a tiszteletbeli bíró eredményesen kérte, hogy az uniós jog értelmében vett „munkavállalónak” (és nem a nemzeti jog értelmében vett munkavállalónak) minősüljön, valamint hogy állapítsák meg a „rendes bírónak”, azaz hivatásos bírónak járó díjazásra való jogosultságát, és kötelezzék az igazságügyi minisztériumot a munkaviszonyok egymást követő visszaélészerű alkalmazása miatt a Tribunale (bíróság) által kilenc havi illetményben meghatározott kártérítés megfizetésére. Ez utóbbi azonban csak a munkajogi követelésekre vonatkozó ötéves elévülési időn belül ismerte el a korábbi díjazás kifizetéséhez való jogot.
- 8 Az igazságügyi minisztérium fellebbezést nyújtott be e határozat ellen, vitatva a tiszteletbeli bíró és a hivatásos bíró személyének egyenértékűségét, több tényezőre, többek között a nyilvános pályázati eljárás hiányára, a tiszteletbeli bíró által végzett munka alacsonyabb minőségére és mennyiségére, a tiszteletbeli bírói tisztségnek a köztisztviselői tisztségtől eltérő egyéb szakmai tevékenységekkel való összeegyeztethetőségére hivatkozva. A határozott időre létrejött munkaszerződések egymást követő visszaélészerű alkalmazását is vitatta, azzal érvelve, hogy a tiszteletbeli bíró minden egyes megbízását új megbízatásnak kell tekinteni, amelyre az érintett személy nem jogosult, hanem csak előnyt élvez.
- 9 A tiszteletbeli bíró vitatta ezeket az állításokat, és csatlakozó fellebbezést nyújtott be, amelyben vitatta a követeléseknek az elsőfokú bíróság által munkajogi és nem kártérítési követelésnek történő minősítését, valamint ebből következően a tízéves elévülési idő helyett az ötéves elévülési idő alkalmazását.
- 10 A fellebbezési eljárás során lezárult a tiszteletbeli bírónak a 234/2021. sz. törvény által bevezetett „megerősítési eljárása” (az 1. cikk 629. és azt követő bekezdései), amely a 2022. január 1-jén szolgálatban lévő tiszteletbeli bírák számára lehetőséget biztosított arra, hogy egy értékelési eljárás lefolytatását követően hetvenedik életévük betöltéséig megerősítsék őket tisztségükben, anélkül, hogy megújításokra vagy időközi megerősítésekre lenne szükség. A tisztségükben így megerősített tiszteletbeli bírák – a minisztériumban foglalkoztatott köztisztviselők illetménye alapján megállapított – fix illetményre, bírói pótléokra és étkezési utalványokra jogosultak. A díjazást az ítélkezési szünet ideje alatt is fizetik, amikor nem dolgoznak. Amennyiben a megerősített tiszteletbeli bírák a tisztség kizárólagos betöltése mellett döntenek, e bírákat törlik az ügyvédi kamarai nyilvántartásból és az ügyvédek országos pénztárából, és az INPS-be való

felvételükkel a munkavállalók társadalombiztosítási rendszerének hatálya alá kerülnek (a 112/2023. sz. törvénnyel törvénnyé alakított 75/2023. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet 15-bis.cikke). Amennyiben amellet döntenek, hogy továbbra is az ügyvédek országos pénztárának tagjai maradnak (és így annak lehetőségét választják, hogy folytatják ügyvédi szakmai tevékenységüket), továbbra is járulékot fizetnek az ügyvédi tevékenységből származó jövedelmük után az ügyvédek országos pénztára részére.

- 11 A megerősítéshez a tiszteletbeli bírónak szóbeli meghallgatáson kellett részt vennie egy gyakorlati esettel kapcsolatban azon a területen, ahol elsődlegesen látott el tiszteletbeli bírói feladatokat. Az igazságügyi miniszter 2022. december 13-i rendeletével megerősítette tisztségében a tiszteletbeli bírót, aki a tiszteletbeli tisztség kizárólagos betöltése mellett döntött. Ebben az esetben a tiszteletbeli bíróra nem vonatkoznak 1) a közszolgálati jogviszony létesítését kizáró rendelkezések, 2) a kötelezettségvállalás heti két napra történő korlátozása, 3) a megbízás ideiglenes jellege (a 116/2017. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 1. cikkének 3. bekezdése).
- 12 A törvény előírja, hogy a megerősítésre irányuló értékelési eljárásban való részvétel iránti kérelem függetlenül annak eredményétől a korábban szerzett további jogokról való lemondást vonja maga után. Arról is rendelkezik, hogy a kérelem benyújtásának elmulasztása a négy évet meghaladó szolgálati idővel rendelkező tiszteletbeli bíró szolgálati jogviszonyának megszűnését vonja maga után, a szolgálati évek számától függő juttatásra való jogosultsággal.
- 13 A tiszteletbeli bírónak a tisztségében való megerősítését követően a minisztérium a jogvita megszüntetését kérte. A tiszteletbeli bíró kifogást emelt ezzel kapcsolatban, és azt kérte a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy az olasz alkotmány különböző rendelkezéseinek megsértésére hivatkozva az 1999. március 28-i 1999/70/EK tanácsi irányelv mellékletében szereplő, a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló, 1999. március 18-án kötött keretmegállapodás 5. szakaszának 1. pontjával összefüggésben alkotmányossági kérdést vessen fel a korábban szerzett jogokról való fent említett *ex lege* lemondással kapcsolatban.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 14 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a Bíróság elé kell terjeszteni egyrészt az első kérdésben említett kérdést a Charta 31. cikke (2) bekezdésének és a 2003/88 irányelv 7. cikkének (lásd: 2023. november 9-i Keolis Agen ítélet, C-271/22–C-275/22, ECLI:EU:C:2023:834), a Charta 47. cikke (1) bekezdésének és a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló keretmegállapodás 4. szakaszának (lásd: 2008. április 15-i Impact ítélet, C-286/06, ECLI:EU:C:2008:223, a továbbiakban: Impact ítélet) közvetlen hatályára tekintettel, amelyből az következik, hogy a nemzeti igazságügyi hatóságnak joga/kötelezettsége, hogy az azzal ellentétes nemzeti jogszabályok alkalmazását mellőzze. Másrészt a második kérdéssel az eljárás észszerű időtartamára

tekintettel az említett bíróság úgy véli, hogy a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló keretmegállapodás 5. szakaszának 1. pontjával kapcsolatban – még ha az nem is rendelkezik közvetlen hatállyal (lásd: Impact ítélet) – indokolt előzetes döntéshozatal iránti kérelmet előterjeszteni, mivel az e kérdésre adott válasz megkönnyítené annak értékelését, hogy a Corte costituzionalehoz (alkotmánybíróság, Olaszország) kell-e fordulni a nem alkalmazható nemzeti szabály alkotmányossága tekintetében.

- 15 A kérdést előterjesztő bíróság kijelenti, hogy tudomással bír a Bizottság által indított, folyamatban lévő, a tiszteletbeli bírakra alkalmazandó olasz jogszabályokkal kapcsolatos kötelezettségszegési eljárásról, miután [a Bizottság] 2021. július 15-én felszólító levelet küldött Olaszország részére, amelyet 2022. július 15-én (a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát képező szabályozás hatálybalépését követően) egy újabb felszólító levél, majd 2023. július 14-én indokolással ellátott vélemény kibocsátása követett.
- 16 Úgy véli továbbá, hogy a jelen eljárás tárgya részben eltér a Bíróság előtt folyamatban lévő C-548/22. sz. ügy tárgyától, és helyénvalónak tartja, hogy a Bíróságnak több ténybeli és jogi elemet szolgáltatasson a tiszteletbeli bírák olaszországi jogállására vonatkozóan.

A tiszteletbeli bírónak az uniós jog értelmében vett „munkavállalónak” való minősítéséről

- 17 A Bíróság által különösen az UX és a PG ítéletben lefektetett elvekre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy amikor a tiszteletbeli bíró a Tribunalén (bíróság) tiszteletbeli bírói feladatokat lát el, valódi és tényleges, nem csupán marginális szolgálatot teljesít, tekintettel a határozatok és a tárgyalások száma tekintetében igazolt termelékenységre, valamint a tiszteletbeli bírák számára biztosított juttatások jellegére és szerkezetére, amelyek semmiképpen sem tekinthetők pusztán költségtérítésnek, hanem szorosan kapcsolódnak a szolgálat teljesítéséhez, a jelleget és mennyiséget tekintve is.
- 18 Emellett a tiszteletbeli bírót az igazságügyi minisztériumhoz kötő jogviszony 2022. december 13-ig határozott idejű volt: a kinevezés először három évre szólt, majd négyéves megújításokkal folytatódott egészen a 116/2017. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 29. cikkében foglalt megerősítési eljárás lezárultáig. Ennélfogva a munkaviszony megszűnését a jelen ügyben is „olyan objektív feltételek útján állapítják meg, mint meghatározott időpont elérése, meghatározott feladat elvégzése vagy meghatározott esemény bekövetkezése” (UX ítélet, 131. pont).
- 19 A fentiek alapján a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a munkaidő-irányelv 7. cikkének alkalmazása szempontjából a tiszteletbeli bírót „munkavállalónak”, a keretmegállapodás alkalmazása szempontjából pedig „határozott időre alkalmazott munkavállalónak” kell minősíteni.

- 20 A munkaidő-irányelv 7. cikkéből, amely a Charta 31. cikkének (2) bekezdésében foglalt jogot konkretizálja, következik a fizetett szabadsághoz való jog – évente legalább négyhetes minimális időtartamra –, amelyre a tiszteletbeli bíró közvetlenül hivatkozhat (lásd: 2023. november 9-i Keolis Agen ítélet, C-271/22–C-275/22, 28. pont).
- 21 A keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontjából következik, hogy a foglalkoztatási feltételek szempontjából a határozott időre foglalkoztatott munkavállalók nem részesülhetnek eltérő bánásmódban a velük összehasonlítható, állandó munkavállalókhöz képest, kivéve, ha azt objektív okok indokolják.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróság azonban – az elsőfokú bírósághoz hasonlóan – kizárja a nemzeti jog értelmében vett „alárendeltség” fennállását, amely a védelem szélesebb és általánosabb köréhez biztosít hozzáférést az uniós jog által elismert védelemhez képest (például a jogviszony megszűnése tekintetében), amely továbbra is a nemzeti szabályok hatálya alá tartozik.

A díjazással kapcsolatos szempontok

- 23 A Bíróság által a PG ítéletében (42. és 53. pont) vizsgált, a békebírák és a rendes bírák összehasonlíthatóságára, valamint a megkülönböztetésük objektív indokainak fennállására vonatkozó egyes szempontok alapján, amely indokok különösen a képesítések és a feladatok különbözőségéhez, valamint a tisztséghez való hozzáférés részletes szabályaihoz kapcsolódnak, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a békebíró nem hasonlítható össze a rendes bírákkal a díjazás szempontjából.

Szabadság

- 24 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a felek között egyetértés van a tekintetben, hogy a tiszteletbeli bíró egyik évben sem tartott tárgyalást az ítélezési szünet alatt (augusztus 1. és 31. között), és nem is tarthatott, mivel a törvény szerint a bíróság rendes ügyvitele ebben az időszakban szünetel. Az sem képezi vita tárgyát, hogy a 2022. december 13-i megerősítésig az említett időszakban nem teljesítettek kifizetést a tiszteletbeli bíró részére. Ez a körülmény önmagában ellentétes a tiszteletbeli bíró mint „munkavállaló” számára biztosított szabadsághoz való joggal.
- 25 Mivel a két jog (a szabadsághoz való jog és a szabadság idejére járó díjazáshoz való jog) egymástól elválaszthatatlannak tekintendő, az uniós jog nemzeti jogba történő átültetése során nem lehet eltérni a szabadság idejére járó díjazás kifizetéséhez való jogtól. A munkaidő-irányelv 7. cikke ugyanis nem tartozik azon rendelkezések közé, amelyekről az irányelv kifejezetten eltérést enged. Az uniós jog által előírt, a szabadság idejére járó díjazáshoz való jog tehát kötelező érvényű. Az uniós szociális jog egyik alapelveként különös jelentőséggel bír, és nem értelmezhető megszorítóan (különösen: 2010. április 22-i Zentralbetriebsrat

der Landeskrankenhäuser Tirols ítélet, C-486/08, ECLI:EU:C:2010:215 és 2016. július 20-i Maschek ítélet, C-341/15, ECLI:EU:C:2016:576).

- 26 A kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság ítélkezési gyakorlatára, különösen a PG ítéletre (53. és 54. pont) hivatkozik, amelyben a Bíróság a békebírák szabadsághoz való jogát a „munkafeltételek” összefüggésében is vizsgálta a rendes bírákhoz képest eltérő bánásmóddal kapcsolatban, lényegében úgy ítélve meg, hogy a felvétel eltérő módja, az előírt képesítés és a feladatok nem olyan tényezők, amelyek akár a fizetett szabadság tekintetében is eltérő bánásmódot indokolhatnának.
- 27 Az említett kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a szabadság számszerűsítése tekintetében nem igazán szükséges különbséget tenni a rendes bírák és a tiszteletbeli bírák között, ehelyett mindkettőjük esetében észszerű, hogy e számszerűsítés egybeessen azon napok számával, amelyeken a bírói hivatalok rendes tevékenysége szünetel. Megjegyzi továbbá, hogy e tekintetben a 116/2017. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet úgy rendelkezett, hogy a tiszteletbeli bírák az ítélkezési szünet alatt nem dolgoznak, kivéve, ha hivatalt érintő különös szükséglet áll fenn (24. cikk), miközben az úgynevezett stabilizáció (29. cikk) időpontjától kezdve megkapják ezen időszak alatt is az előírt díjazást.
- 28 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi továbbá, hogy a 116/2017. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 29. cikkének hatálybalépését és a tisztségben a hetvenedik életév betöltéséig történő megerősítés iránti kérelem benyújtását megelőzően, amely minden korábbi jogról való lemondással jár, a tiszteletbeli bíró mint „munkavállaló” és „határozott időre alkalmazott munkavállaló” jogosult lett volna arra, hogy kérelmének részben helyt adjanak. Különösen a kérelem azon részének, amely a díjazás azon időszakra történő kifizetésére vonatkozik, amely időszakban minden év augusztus 1. és 31. között éves pihenőidejét töltötte. A Bíróság értékelése szempontjából rámutat arra, hogy a megalapozott követelés nem a „ki nem vett szabadság után járó juttatásokra” vonatkozik, amelyeket a munkaviszony megszűnéséig nem lehet pénzben kifejezni, hanem az ítélkezési szünet időtartama alatt (az elévülési időn belül) jogszerűen igénybe vett szabadság idejére járó díjazásra.

Társadalombiztosítási és szociális védelem

- 29 A megtámadott ítélet elutasította a tiszteletbeli bírónak a társadalombiztosítási védelemre való jogosultság megállapítása iránti kérelmét, amelyben azt kérte, hogy a minisztériumot kötelezzék a társadalombiztosítási és biztosítási járulékoknak az illetékes szervek részére történő megfizetésére, valamint a járulékfizetés elmulasztásából eredő kár megtérítésére, mivel e jog annak megállapítását feltételezi, hogy a minisztériummal közszolgálati jogviszony jött létre, amire a jelen ügyben nem volt szükség.

- 30 A PG ítéletre hivatkozva a kérdést előterjesztő bíróság emlékeztet arra, hogy a megállapodás 4. szakasza 1) elfogadhatatlanná teszi „a békebíráknak a társadalombiztosítási és szociális védelem valamennyi formájából való kizárását” (53. pont), 2) azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a határozott időre alkalmazott munkavállalónak minősülő békebírák esetében nem írja elő, hogy a rendes bírák vonatkozásában előírthoz hasonlóan a munkaviszony függvényében jóléti és társadalombiztosítási bánásmódra jogosultak, ha azokkal összehasonlítható helyzetben vannak (54. pont).
- 31 Mivel tehát a keretmegállapodás 4. szakaszának 1. pontja feltétlen és kellően pontos ahhoz, hogy arra magánszemély a nemzeti bíróság előtt hivatkozhatson (Impact ítélet, a rendelkező rész 2. pontja), a nemzeti bíróság köteles a hátrányos megkülönböztetést megszüntetni, adott esetben akár a nemzeti szabályozás alkalmazásának mellőzését követően is.
- 32 A kérdést előterjesztő bíróság azonban megjegyzi, hogy az ügyvédek országos pénztára a tiszteletbeli bíró részére a tiszteletbeli bíróként végzett tevékenységével kapcsolatban is biztosította a társadalombiztosítási és szociális védelmet: a társadalombiztosítási védelem e formája kötelező, és a tiszteletbeli bírónak az ügyvédi kamarai nyilvántartásba való felvételéből következik.
- 33 Az ügyvédi kamarai nyilvántartásba való felvétel és így az ügyvédek országos pénztára által nyújtott társadalombiztosítás hatálya alá tartozás a tiszteletbeli bíró választásától függött, amelynek célja az volt, hogy a tiszteletbeli bírói tevékenységgel párhuzamosan továbbra is gyakorolhassa az ügyvédi hivatását. Ez a lehetőség a rendes bírák esetében teljesen kizárt.
- 34 Tekintettel tehát arra, hogy a tiszteletbeli bíró a tiszteletbeli bírói tevékenységével összefüggésben egyfajta társadalombiztosítási védelemben részesült és részesül, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az e védelem feltételei és a rendes bírák számára biztosított védelem feltételei közötti különbséget indokoltnak kell tekinteni, tekintettel arra, hogy azok a tiszteletbeli bírák, akik úgy döntenek, hogy továbbra is az ügyvédi kamarai nyilvántartásban és így az ügyvédek országos pénztárában maradnak, a rendes bírákkal ellentétben továbbra is gyakorolhatják ügyvédi hivatásukat.

Az első kérdésről: kétségek a szabadság idejére járó díjazásnak a megerősítést megelőző időszak tekintetében történő megvonásának az uniós joggal és különösen a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló keretmegállapodás 4. szakaszával való összeegyeztethetőségére vonatkozóan

- 35 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a 116/2017. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 29. cikkének 5. bekezdése lényegében a tiszteletbeli bíró megillető jogok *ex lege* megvonását eredményezte, miután azt kérte, hogy továbbra is betölthesse a tiszteletbeli bírói tisztséget, amelyet 2001 óta töltött be. Abban az esetben ugyanis, ha a tiszteletbeli bíró nem kérte volna a tisztségében való megerősítést, a határozott idejű megbízatása már nem lett volna

meghosszabbítható, és még a fennmaradó, rövidített határozott idejű időszak alatt sem élvezhette volna az állandó munkavállalóval való egyenrangúságára tekintettel biztosított védelmet. Ahhoz tehát, hogy hozzáférjen a jövőbeni védelemhez, a tiszteletbeli bírónak le kellett mondania a korábbi védelméről. A Bíróságtól tehát annak eldöntését kéri, hogy összeegyeztethető-e az azon jogoktól való megfosztás és e jogok jövőbeni időszakra vonatkozó elismerése, amelyekről nem lehet eltérni.

- 36 Az is igaz, hogy a fent említett jogalkotási beavatkozás révén a munkavállaló nem csupán a jövőbeni időszakra szóló védelemben, hanem stabilizációban is részesült. A Mascolo és a Rossato ítéletben vizsgált esetektől eltérően a szóban forgó szabályok azonban a határozatlan idejű alkalmazásakor teljes mértékben kizárják az egyes határozott idejű szerződések során szerzett jogokat, különösen a határozott időre alkalmazott munkavállaló szolgálati ideje alatt igénybe vett szabadság idejére járó díjazáshoz való jogot.
- 37 Végül a keretmegállapodás 4. szakasza és a munkaidő-irányelv 7. cikke által biztosított védelem megszerzése érdekében történő fellépéshez való jogtól a határozatlan idejű alkalmazás időpontjától kezdődő *ex lege* megfosztás aggályokat vet fel az uniós jog által biztosított jogok védelmét szolgáló, a Charta 47. cikkében előírt hatékony jogorvoslathoz való joggal kapcsolatban is. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi továbbá, hogy a 116/2017. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 29. cikke az eljárás folyamán, a Bíróság PG ítéletének meghozatalát követően lépett hatályba, amelynek fényében a tiszteletbeli bírónak reális esélye lett volna arra, hogy a kereset egy részének helyt adjanak a fellebbezés során.
- 38 A szóban forgó jogalkotási beavatkozás olyan visszamenőleges hatályú jogszabály-módosításként értelmezhető, amely alkalmas arra, hogy egy olyan folyamatban lévő ügy kimenetelét, amelyben az állam (az igazságügyi minisztériumon keresztül) félként vesz részt, az utóbbi javára meghatározza (a tiszteletbeli bírónak a stabilizációt megelőző időszakra vonatkozó kérelme már nem lenne elfogadható). Ebben az esetben kétségek merülnének fel az intézkedés (azaz a korábbi jogoktól való megfosztás, amelyet látszólag nem indokolnak a közkiadások visszafogásán kívüli más célok) és a tisztességes eljárás elveinek összeegyeztethetőségét illetően. Ez az Emberi Jogok Európai Bíróságának az EJEE 6. cikkével és egy olyan visszaható hatályú jogszabály e cikkbe ütközésével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatára figyelemmel is fennáll, amely egy olyan jogvita kimenetelét érintette, amelyben az állam félként vesz részt, a közfinanszírozási szükségleteken kívüli közérdeken alapuló kényszerítő indokok hiányában (lásd Emberi Jogok Európai Bírósága, Azienda Agricola Silverfunghi S.a.s. és társai kontra Olaszország, 48357/07. sz. és egyéb keresetek, 2014. június 24-i ítélet). A Charta 47. cikke ugyanis az EJEE 6. cikkéhez hasonlóan védi a tisztességes bírósági eljáráshoz és a fegyveregyenlőséghez való jogot, és e cikk ez utóbbiak fényében is értelmezhető, mivel a Charta 52. cikke szerint, amennyiben e Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az EJEE-ben biztosított

jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek.

A második kérdésről: a stabilizációs eljárásról, amely intézkedés célja az egymást követő határozott idejű jogviszonyok visszaélészerű alkalmazásának szankcionálása

- 39 A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak a stabilizációs eljárásnak a keretmegállapodás 5. szakaszából eredő tagállami kötelezettségek teljesítésére való alkalmasságát illetően is. Rámutat arra, hogy a tiszteletbeli bíró több mint huszonegy éve egymást követő határozott idejű kinevezésekkel teljesít szolgálatot. A PG ítélet (amelynek keretében nem vizsgálták a 116/2017. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendeletben foglalt megerősítési eljárást) megállapította, hogy „[a]z 1999/70 irányelv mellékletében szereplő, a határozott ideig tartó munkaviszonyról szóló, 1999. március 18-án kötött keretmegállapodás 5. szakaszának 1. pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a munkaviszony legfeljebb három egymást követő alkalommal, egyenként négy évre, összesen legfeljebb tizenhat év időtartamra hosszabbítható meg, és amely szabályozás a munkaviszonyok visszaélészerű megújítása hatékony és visszatartó erejű szankcionálásának a lehetőségét nem biztosítja”.
- 40 A szóban forgó stabilizációs eljárást az Európai Bizottság felhívására válaszul – szintén az UX ítéletet követően – korrekciós intézkedésként javasolják. Amennyiben az összeegyeztethető a Bíróság által a keretmegállapodásnak való megfelelés érdekében megjelölt szempontokkal, ezen eljárás „hatékony intézkedést [jelent] az egymást követő, határozott idejű munkaszerződések visszaélészerű alkalmazásának elkerülésére és adott esetben szankcionálására” (2018. március 7-i Santoro ítélet, C-494/16, ECLI:EU:C:2018:166, amelyre a PG ítélet hivatkozott).
- 41 A megerősítés elmaradása esetén juttatás jár (bruttó 2500 euró vagy adott esetben 1500 euró minden egyes szolgálati év után). Úgy tekinthető tehát, hogy az egymást követő határozott idejű jogviszonyok visszaélészerű alkalmazását vagy a tisztségben a hetvenedik életév betöltéséig történő megerősítés, vagy a juttatás folyósítása szankcionálja.
- 42 Az értékelési eljárás sikertelensége és a juttatás átvétele, valamint az előbbi sikeres teljesítése és a tisztségben való megerősítés azonban a korábbi tiszteletbeli jogviszonyból eredő valamennyi jogról való lemondást vonja maga után, beleértve az első kérdéssel összefüggésben tárgyalt, fizetett szabadsághoz való jogot is.
- 43 A 116/2017. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 29. cikkének (4) bekezdésében foglalt értékelési eljárással kapcsolatban tehát két kétség merül fel:

- 1) Az értékelési eljárás, amely megerősítéssel vagy meg nem erősítéssel végződhet, kellően biztos, nem véletlenszerű vagy előre nem látható jellegű-e a jogviszony átalakulása szempontjából, és így az egymást követő határozott idejű jogviszonyok visszaélészerű alkalmazásával szembeni szankcióként is érvényesülhet-e?
 - 2) Abban az esetben, ha az értékelési eljárás kellően biztos jellegűnek tekinthető, mivel a megerősítés elmaradása esetén egyébként juttatás fizetését írják elő, ez az intézkedés összességében tekinthető-e a határozott idejű jogviszonnyal való visszaélés tekintetében kellően erőteljes és visszatartó erejű szankciónak, tekintettel arra, hogy minden korábbi jog elvesztését vonja maga után?
- 44 A kérdést előterjesztő bíróság tudatában van annak, hogy az ő feladata annak értékelése, hogy a nemzeti jog fent említett rendelkezései megfelelő intézkedésnek minősülnek-e az egymást követő határozott idejű munkaszerződésekkel vagy munkaviszonyokkal való visszaélések megelőzésére és adott esetben szankcionálására; megjegyzi azonban, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálása során pontosításokat adhat, amelyek célja, hogy útmutatást adjanak a nemzeti bíróságnak az értelmezéshez (Mascolo ítélet, 82. és 83. pont).